

ВРЕМЕ ЛИ Е ЗА ДИСКУСИИ ОТНОСНО ПРОБЛЕМА *Л* КАТО *Ў* В УЧИЛИЩЕ? (ВЪЗ ОСНОВА НА ЕКСПЕРИМЕНТ В НАЧАЛЕН КУРС ВЪРХУ ПРАВОПИСА НА ДУМИ, СЪДЪРЖАЩИ *Л* И *У*)

Гергана Падарева-Илиева, София Мицова
Югозападен университет „Неофит Рилски“ – Благоевград

Резюме. Статията обръща внимание на проблемите с правописа на думи, съдържащи буквите *л* и *у*, които произхождат от масовата некоректна артикулация на алвеоденталната съгласна [л] като [ў] и съответната ѝ перцепция. В предишни публикации доказваме, че такъв проблем съществува и може да се разглежда в рамките на Теорията за езиковото управление (LMT). Хипотезата, на която се основава изследването, е, че този проблем е повсеместен и достатъчно сериозен още в началното училище при усвояването на правописа, така че да провокира дискусия за нуждата от специално внимание към него. Целта на настоящата статия е да представим експеримент, проведен с 8 – 9-годишни ученици от началното училище, какъвто до този момент не е провеждан. В него участие взеха 84 ученици от четири училища – две от Благоевград и по едно от Варна и Поповица (Пловдивско). Резултатите потвърждават нашата хипотеза за ясна тенденция към допускане на правописни грешки в думи, съдържащи буквите *л* и *у*.

Ключови думи: правописни грешки; начално училище; алвеолна съгласна [л]; кирилски букви Л и У; Теория за езиковия мениджмънт

От 2012 година задълбочено изследваме темата за артикулацията, перцепцията и правописа на алвеоденталната съгласна [л]. В последните десетилетия [л] масово се изговаря с различна от стандартната артикулация, която условно отнасяме към възприетия в българската лингвистика вариант [ў]. Става дума за артикулация на съгласната [л], при която устните се изтеглят напред и се закръглят, както при произношението на [у], а едновременно с това преградата между езика и алвеоденталната област не се реализира. Традиционно този тип учленение се отнася към артикулационните нарушения и се разглежда като предмет на работата на логопедите (Todorova, Atanasova, 2010). Да,

специалистите логопеди могат да го коригират съобразно изговорните норми на българския език, но според нас проблемът отдавна е излязъл от полето на логопедията. Необходимо е да бъде анализиран от лингвистична гледна точка, тъй като това е интересен езиков феномен, на който сме съвременници.

Проблемът е отбелязван от други автори още през седемдесетте години на миналия век, но не е изследван детайлно (Mladenov, Sotirov, 1992; Naydenova, 1998; Zhobov, 2004; Murdarov, 2001; Soroka, 2013; Tanev, 1995; Bozhanina, 2014). Може да се каже, че *зараждането* на промяната в артикулацията на звука [л] започва през седемдесетте години на миналия век, тъй като оттогава датират първите сведения за наличието му в книжовната реч (Holiolchev, 1974). Постепенно обаче този изговор става все по-масов поради ред причини от социофонетичен характер и в крайна сметка днес сме свидетели на реална промяна в изговора и перцепцията на съгласната [л]. В момента децата в училищна възраст са всъщност първото поколение българи, голяма част от които не артикулират [л] според правоговорните норми и са в значителна степен склонни да заменят [л] с [у] и обратно. Този начин на артикулация води до съответната перцепция (съгласната [л] се възприема като гласната [у] и гласната [у] – като [л]), а по този начин се стига до грешки в правописа. В тази връзка, през 2016 и 2017 г. проведохме два от поредица планирани експерименти с ученици от V и VI клас в две основни училища. За да избегнем предположения, че вокализирането на [л] и възприемането му като [у] е повлияно от диалектната принадлежност на учениците, разделихме нашите респонденти на две групи от по 41 ученици от основно училище в Западна България и основно училище в Източна България. Вербалният материал е 5 изречения, които включват думи, съдържащи *л* (Padareva-Ilieva, Mitsova, 2016; Mitsova, Padareva-Ilieva, 2017). Те бяха продиктувани от филолози, които изговарят звука [л] според правоговорните норми на стандартния съвременен български език. Изводите след анализа на резултатите от диктовката бяха показателни за актуалността на проблема със звука [л] в речта на българите в училищна възраст. Потвърдиха се нашите предположения за явна тенденция към проблеми с правописа, произхождащи от артикулацията на съгласната [л], която се отклонява от правоговорната норма, и съответната ѝ перцепция. Анализът на настоящата ситуация и наблюденията ни провокираха решението ни да проведем подобно изследване при респонденти в начална училищна възраст (8 – 9 г.). Децата в тази възраст все още нямат изградена визуална представа за правописа на много думи, но вече имат познания за буквите и фонемите. Поради тази причина предполагахме, че *влиянieto на артикулацията и перцепцията на [л] като [у] при тях ще бъде дори по-значимо*.

Тъй като предходните ни наблюдения показват, че при писане се допускат няколко типа грешки, основните от които са изписване на буквата *л* вместо *у* или обратно, вмъкване на излишно *л*, подбрахме 2 групи думи. Всяка гру-

па се състои от по 6 думи – едната е от такива, съдържащи буквата у, която е възможно да се изпише като л (**еуглена, буза, гаубица, пауза, паун, каучук**), а другата – думи, съдържащи л, която е възможно да бъде заменена с у (**пулт, улук, колосам, карамбол, главоломен, кулминация**). Думите бяха продиктувани от начални учители на II клас в 2 училища от Западна България (Благоевград), 2 училища от Източна България (Варна, Поповица). Сред тези думи има и познати, и непознати за учениците от начална училищна възраст с идеята *да се провери не заученият правопис, а способността на учениците да свързват буквата с фонемата*. Думите са избрани на случаен принцип, но от корпус, събран от авторите, в който са включени лексеми с потенциална възможност при изписването им да се появят грешки по отношение на л и у. Този корпус е създаден на базата на предходни изследвания от авторите, свързани с проблема *л като ъ*, и по-конкретно вокално-консонантното обкръжение на л, словна позиция и корелация със словното ударение. Корпусът е допълван и с наблюдения върху съвременната българска писмена реч и различните ѝ реализации.

Експериментът се базира на нашата **хипотеза**, че проблемът *л като ъ* е сериозен, повсеместен и съществува още в началното училище при усвояването на правописа. **Целта** на експеримента ни е да подложим на проверка тази хипотеза с идеята да провокираме дискусия за нуждата от допълнителни часове в началния курс на обучение, свързани с консонанта [л].

В изпълнение на зададената цел си поставяме 3 **задачи**.

1. Да проверим процентното съотношение между грешно и вярно изписване на всяка дума поотделно, както и на общия брой думи.

2. Да посочим тенденциите в изписване на избраните думи, провокирани от колебания в перцепцията на консонанта [л].

3. Да проверим в процентно съотношение вярно и грешно изписаните думи между двете училища в Източна и двете училища в Западна България.

За да изпълним първата и втората задача коректно, ще представим всяка от дванадесетте думи поотделно, съответно с брой респонденти, изписали думата вярно или грешно. Освен това ще очертаем и най-често допусканата грешка, както и изключенията от нея.

Избрахме тази **методология**, за да бъдем в помощ на началните учители в часовете, посветени на усвояването на съгласната л и правописа ѝ.

Представяме всяка дума поотделно, защото това ще ни даде по-ясна представа за реалните резултати по отношение на правописа на думи, съдържащи л и у, отколкото обобщаващите (за всички думи) числови и процентни стойности. Както ще стане ясно в изложението по-нататък, има думи, които са вероятно по-познати за учениците и са изписани вярно от всички участници. Тези, макар и малко на брой думи, статистически понижават значимостта на числовите и процентните стойности на неправилния правопис. Това би могло

да създаде грешна представа, че проблемът не е толкова сериозен. Но както става ясно от анализа на всяка отделна дума, числовите и процентните стойности на грешките значително се различават от общия процент. Някои ученици са пропускали да напишат отделни думи. Поради тази причина при анализа на определени думи и количествените данни броят на участниците е различен, т.е. изчисляваме процентното съотношение за всяка дума на базата на реално участвалите в изписването ѝ, а не на базата на общия брой ученици, участвали в експеримента.

Думи, съдържащи у

Еуглена

От 44 участници в Благоевградските училища 23 (53,3%) ученици са я написали вярно, а 21 (47,7%) са я написали грешно. Основната допускана грешка е добавено *л* пред *у* – *елуглена* – 16 ученици. Трима ученици са написали *елглена* – т.е. заменили са буквата *у* с *л*, и двама са показали колебание, като са вмъквали допълнително *л* между началните две гласни или пък впоследствие са го зачертавали. Във варненското училище от 19 участници в експеримента 10 (52,6%) са изписали думата вярно, а 9 (47,4%) са я изписали грешно. От тях шестима са заменили *у* с *л* – *елглена*, и трима са добавили *л* между първите две гласни и са написали *елоглена*. От 11 участници от Поповица 10 (90,9%) са написали думата правилно, а 1 (9,1%) е допуснал грешка – *елуглена*.

Буза

От 45 участници от Благоевград 40 (88,9%) са написали думата вярно, а петима (11,1%) – грешно, като са вмъкнали буквата *л* пред *у* – *блуга*. Във Варна от 20 участници 19 (95%) са я написали вярно, а 1 (5%) я е написал грешно – *блуга*. В Поповица всички 13 участници са я написали вярно.

Гaubица

От 45 ученици от Благоевград 22 (49%) са написали думата вярно, а 23 (51%) са я написали грешно. 11 от тях са написали *галубица*, т.е. вмъкнали са *л* пред *у*, 11 са написали *галбица*, т.е. заменили са *у* с *л*, и един е проявил колебание, като е написал *л* пред *у* и впоследствие го е зачертал. Във Варна от 20 участници в диктовката 5 (25%) са написали думата вярно, а 15 (75%) – грешно. 13 са написали *л* вместо *у* – *галбица*, а двама са вмъкнали *л* – *галубица* или *галабица*. От 12 участници в Поповица всички са написали думата вярно.

Пауза

Като цяло, тази дума е причинила твърде много колебания у пишещите. От 45 ученици от Благоевград 23 (51%) са написали думата вярно, а 22 (49%) – грешно. 17 ученици са заместили *у* с *л* – *палза*. Двама са вмъкнали *л* пред *у* – *палуза*, двама са вмъкнали *л* след *у* – *паулза*. Един от тях е зачертал впоследствие *у*, а един ученик е написал *палза* и е поправил *л* на *у*. От двадесет и двама участници във Варна 12 (54,6%) са написали думата вярно, а 10 (45, 5%)

са я написали грешно – *палза*. От 13 участници в Поповица 12 (92,3%) са написали думата вярно, един (7,7%) е допуснал грешка, като е вмъкнал *л* след *у* – *паулза*. Твърде многото колебания в правописа на тази и останалите думи са в подкрепа на тезата ни за колебания и в перцепцията на съгласната [л] и гласната [у].

Паун

От 45 ученици от Благоевград 38 (84,4%) са написали думата вярно, а 7 (15,6%) са я сгреслили. Петима са вмъкнали *л* пред *у* – *палун*, а един е вмъкнал *л* след *у* – *паулн*. Един е проявил колебание, след като е написал грешно *палун*, е зачертал *л*. Във Варна от 20 участници 18 (90%) са написали думата вярно, а двама (10%) са я написали грешно – *палун*. В Поповица двама (15,4%) от тринайсетте участници също са написали *палун*, а 11 (84,6%) са написали думата вярно.

Каучук

От 39 участници в Благоевград само шестима (15,4%) са написали думата вярно. Останалите тридесет и трима (84,6%) са сгреслили. Най-честата грешка е замяна на *у* с *л* – *калчук*. Допуснали са я тридесет и двама ученици, а един е вмъкнал *л* след *у* в първата сричка – *каулчук*. Във Варна от 21 ученици петима (23,8%) са написали думата вярно, а 16 (76,2%) са заменили *у* с *л* и са написали *калчук*. Същата грешка е допусната и от един ученик (9,1%) от Поповица, а 11 (90,9%) са написали думата правилно.

От анализа на шестте думи от тази група става ясно, че основната и най-често срещана грешка, която се допуска, е замяната на *у* с *л* (*елглена*, *галбица*, *палза*, *калчук*), но също така грешка с голяма фреквентност е и вмъкването на *л* обикновено пред *у* (*елуглена*, *блуза* *вм.* *буза*, *галубица*, *палун*), но понякога и след него (*паулн*, *паулза*). Вмъкването на *л* е интересен феномен, тъй като от гледна точка на фонетиката и фонологията подобно консонантно съчетание в краесловие (*паулн*) е необичайно за носителите на българския език. Целта на настоящата статия е да се очертаят тенденциите в правописа на думи, съдържащи *л* и *у*, така че тук ще се въздържим от фонетичен и фонологичен анализ на грешките. Запазваме си обаче правото в следващите ни публикации по темата да го направим.

Думи, съдържащи л

Пулт

От четиридесет и петима ученици от Благоевград 43-ма (95,6%) са написали думата правилно, а двама (4,4%) са добавили още едно *у* и са написали *пуулт*. Същата грешка е допуснал и 1 от учениците от Варна, а 15 изобщо са изпуснали буквата *л* – *пут* (72,7%). Останалите шестима (27,3%) от общо 22-ма участници от Варна са написали думата правилно. В Поповица един ученик (9,1%) е разменил местата на двете букви *л* и *у* – *плут*, а 10 (90,9%) от общо 11 ученици от Поповица са написали думата правилно.

Улук

Противно на нашите очаквания, всички ученици от четирите училища и от Благоевград, и от Варна и Поповица, общо 83-ма, са написали думата правилно.

Колосам

От 76-ма ученици от четирите училища в трите града само двама – един от Варна и един от Поповица, са написали думата грешно, като са пропуснали първото *о* – *клосам*. Останалите 74-ма ученици са написали думата правилно.

Карамбол

Всички 78 ученици, написали тази дума, не са допуснали грешка.

Главоломен

От 43-ма ученици от Благоевград 37 (83,8%) са написали думата правилно, а шестима (16,2%) са допуснали грешка. Петима са изпуснали *л* – *лавоомен*, а един от тях е заменил *л* с *н* – *лавономен*. От 18 ученици от Варна 15 (80%) са написали думата вярно, а трима (20%) са пропуснали *л* – *лавоомен*. Всички 11 ученици от Поповица са написали думата вярно.

Кулминация

От 45 ученици в Благоевград 28 (62,2%) са написали думата правилно, а 17 (37,8%) са я написали грешно в най-различни варианти. 8 са пропуснали *л* и се е получило *куминация*. Един е разменил местата на *л* и *у* – *клуминация*. Шестима са добавили *у* след *л* – *кулуминация* (*куломинация*). Двама са добавили *у* вместо *л* – *коуминация*. От 18 участници от Варна 8 (44,4%) са написали думата вярно, а 10 (55,6%) са допуснали грешка, като грешката отново варира – 4-ма са пропуснали *л* – *куминация*; 3-ма са добавили *у* след *л* – *кулуминация*; 1 е разменил местата на *л* и *у* – *клуминация*; 2-ма са написали *у* вместо *л* – *кууминация*, *коуминация*. Двама (16,7%) ученици от Поповица са написали думата неправилно, като са пропуснали буквата *л* – *куминация*. 10 от общо 12 ученици (83,3%) са я написали вярно.

В тази група думи изненадващо се появяват две думи, изцяло написани вярно, и една – с много нисък процент грешки. От друга страна, останалите думи имат значителен процент допуснати грешки, но те са толкова разнородни, че е трудно да се очертае определена тенденция в грешките. Въпреки това анализът показва превес на грешки от типа на: пропусната буква *л* – *пут*, *куминация*, *клосам*, *лавоомен*; замяна на *л* с *у* – *кууминация*, добавяне на *у* между съчетанието –*ул* – *пуулт*, *куулминация*. Интересно е да се отбележи, че в думата *главоломен* грешка в изписването на първото *л* липсва, противно на възможните очаквания. Това би могло да наведе на мисълта, че по-голям процент грешки се допускат, когато *л* е в съседство с лабиални гласни. Така или иначе, всички допуснати грешки според нас са резултат от разколебаването в правописа на думи, съдържащи *л* и *у*, а това произтича от неправилния изговор и съответната percepция.

Както се вижда от анализа на двете групи думи, участниците от Поповица са допуснали най-малко грешки в сравнение с всички останали участници. Вярно е също така, че техният брой е и най-малък. Но е видно и от процентното съотношение, че тук процентът на грешките е най-нисък. Възможната причина за това е фактът, че педагогът, обучаващ този клас, има специално отношение към поставения проблем и още от първи клас обръща по-сериозно внимание на учениците си по отношение на правописа, свързан с него.

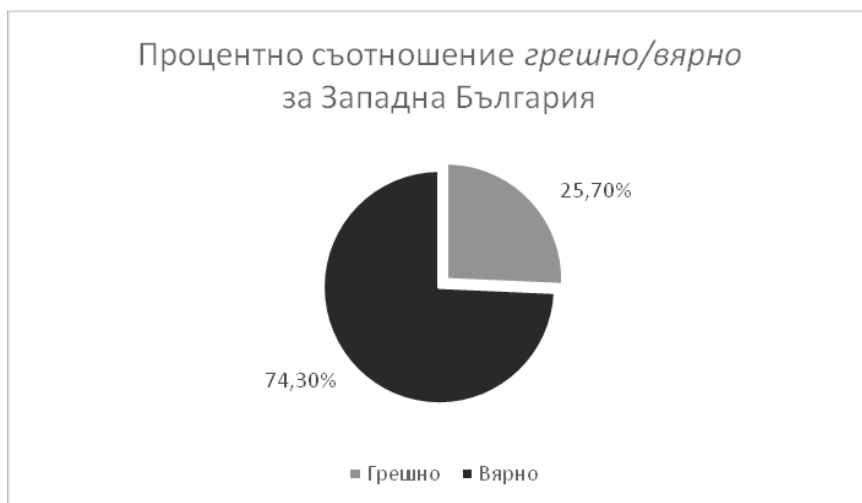
Изводи

Освен числови и процентни стойности за всяка дума поотделно, за да получим най-обща представа за проблемите с правописа, отнасящи се до думи, които съдържат буквите *л* и *у*, изчислихме общото процентно съотношение *грешно/вярно* на всички участници в експеримента по отношение на дванадесетте думи. Количественият анализ показва, че 24,6% са допуснатите грешки, а вярно изписаните думи са 75,4% (графика 1).

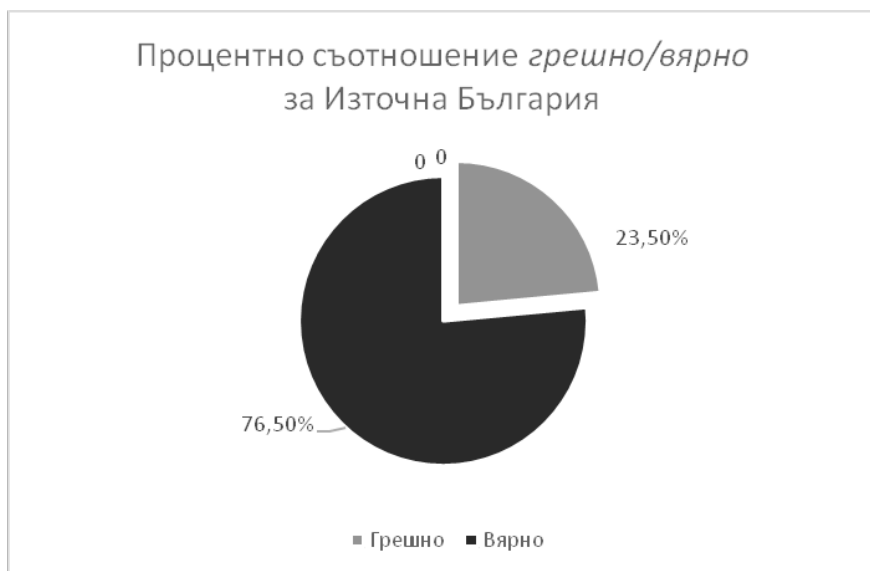
Графика 1. Общо процентно съотношение *грешно/вярно*

Решихме да проверим дали в резултатите би имало значима разлика, ако направим количествен анализ *грешно/вярно* по отношение на териториалната принадлежност на участниците в експеримента (*запад/изток*). Резултатите показаха, че допуснатите грешки от учениците от двете благовградски училища съставляват 25,7%, а правилно изписаните – 74,3% (графика 2).

Графика 2. Процентно съотношение *грешно/вярно* за Западна България

Сравнението с резултатите от двете училища в Източна България (Варна и Поповица) показва общо 23,5% допуснати грешки в диктуваните думи, а правилно изписаните думи са 76,5% (графика 3).

Графика 3. Процентно съотношение *грешно/вярно* за Източна България

Очевидно е, че резултатите от двата региона са съвсем близки, което означава, че диалектната принадлежност по отношение на разглеждания проблем не е от значение. Вярно е, че за да се направят генерални изводи, е необходимо в експеримента да бъдат включени повече участници от повече училища в страната, но резултатите от трите досега проведени експеримента, които включват ученици от различни възрастови групи, са достатъчно показателни за наличието на проблем с правописа на думи, които съдържат буквите *л* и *у*. По отношение на настоящия експеримент може категорично да се твърди, че се очертава ясна тенденция към проблеми с правописа на такива думи още в началния курс на обучение. Това, от своя страна, е ясен сигнал за необходимостта още в началното училище да се обърне внимание на изложения тук проблем и по този начин да се работи в посока осъзнаване от страна на учениците на допусканията от тях грешки в правописа и техния произход.

Разглеждаме това изследване като поредно доказателство в подкрепа на нашето предположение, че подобни правописни грешки са резултат от артикулацията на [л] като [љ] и съответна на нея перцепция. Поставяме този въпрос и в контекста на Теорията за езиковото управление (LMT) (Nekvapil, 2011, 2016), според която всеки езиков феномен преминава през 4 фази на управление: 1) Отбелязване; 2) Оценяване; 3) Планиране на регулация и 4) Регулация, както в междуличностната комуникация, така и на ниво организирано управление, провеждано от оторизираните за това институции (по въпроса за Теорията за езиковото управление вж. Mitsova, 2017). Според нас темата за [л] като [љ] вече е преминала през фаза 1 и напоследък е във фаза 2. Надяваме се с експерименти като настоящия да провокираме по-динамична дискусия по въпроса и проблемите, които той поражда, не само в лингвистичните среди, но и сред носителите на езика, като цяло, и в частност – на ниво училищно образование.

Благодарим на колегите Румяна Граматикова – начална учителка в 7. СУ „Кузман Шапкарев“, Благоевград; Сашка Стоицова – начална учителка в 3. ОУ „Димитър Талев“, Благоевград; Снежана Димитрова – начална учителка в ОУ „Св. св. Кирил и Методий“, Варна; Дора Солакова – учителка по БЕЛ в ОУ „Св. св. Кирил и Методий“, Варна; Галина Йорданова – начална учителка в ОУ „Христо Ботев“, Поповица, за подкрепата и оказаното съдействие при провеждането на експеримента.

ЛИТЕРАТУРА

Божанина, С. (2014). Изговорът на алвеоденталната съгласна л като ъ в съвременната българска реч. – *Езиков свят*, 2014, №12, 2, с. 15 – 22.

- Холиолчев, Хр. (1974). За речта на говорителите, редакторите, репортьорите и кореспондентите на Радио София (сс. 30 – 37). – В: Андрейчин, Л. (ред): *Проблеми на българската книжовна реч*. София: Наука и изкуство.
- Мицова, С. (2017). Кой управлява правописната норма във Фейсбук? Българският случай. – *Проглас*, 2017, №2, с. 210 – 215.
- Мицова, С. & Падарева-Илиева, Г. (2017). Некоректна артикулация на съгласната [л], перцепция, правописни грешки. – *Български език и литература*, 59, 495 – 503.
- Младенов, Хр. & Сотиров, П. (1992). Към проблема за фоностилистичното описание на езиковата вариативност. – *Български език*, XLI, кн.1, 62 – 67.
- Мурдаров, Вл. (2001). *99 езикови съвета*. София: Просвета.
- Найденова, В. (1998). Една „модна“ тенденция на фонетично равнище в съвременния български език (Нова фонема или преходна мода). – *Научни трудове на Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“*. Том „Филологии“, 1998, № 36, 1, с. 191 – 200.
- Падарева-Илиева, Г. & С. Мицова (2012). Към въпроса за ъ вместо л в речта на съвременния българин. – *Български език*, 3, 99 – 104.
- Падарева-Илиева, Г. & Мицова, С. (2016). Тенденции в изговора на алвеоденталната съгласна л в съвременната българска реч (сс. 232 – 237). – В: Ангелов, А. (ред). *Проблеми на социолингвистиката. Езиковата ситуация. Състояние и тенденции*, Т. 12. Велико Търново: Знак '94.
- Сорока, О. (2013). За едно фонетично явление в съвременната българска разговорна реч през ухото на чужденеца. – *Проблеми на устната комуникация*, 9, 104 – 122.
- Танев, М. (1995). Да опазим звуковото богатство на българския език. – *Език и литература*, 1995, №1, с. 85 – 91.
- Тодорова, Е. & Е. Атанасова (2010). Постановка, автоматизация и диференциация на сонорните звукове [л] и [р] (сс. 267 – 308). – В: Матанова, В. (ред). *Артикулационни нарушения: ръководство за терапия*. София: Нов български университет.
- Звуковете в българския език*. София: СемаРШ.

REFERENCES

- Bozhanina, S. (2014). Izgovorat na alveodentalnata saglasna l kato ъ v savremennata balgarska rech. – *Ezikov svyat*, 2014, №12, 2, s. 15 – 22
- Holiolchev, Hr. (1974). Za rechta na govoritelite, redaktorite, reportyorite i korespondentite na Radio Sofia (ss. 30 – 37). – V: Andreychin,

- L. (red): *Problemi na balgarskata knizhovna rech*. Sofia: Nauka i izkustvo .
- Mitsova, S. (2017). Koy upravlyava pravopisnata norma vav Facebook? Balgarskiyat sluchay. – *Proglas*, 2017, №2, s. 210 – 215.
- Mitsova, S. & Padareva-Ilieva, G. (2017). Nekorektna artikulatsiya na saglasnata [l], pertseptsiya, pravopisni greshki. *Balgarski ezik i literatura*, 59, 495 – 503.
- Mladenov, Hr. Sotirov, P. (1992). Kam problema za fonostilistichnoto opisanie na ezikovata variativnost. – *Balgarski ezik*, XLI, kn.1, 62 – 67.
- Murdarov, Vl. (2001). *99 ezikovi saveta*. Sofiya: Prosveta.
- Naydenova, V. (1998). Edna “modna” tendenciya na fonetichno ravnishte v savremenniya balgarski ezik (nova fonema ili prehodna moda). – *Nauchni trudove na Plovdivskiya universitet “Paisiy Hilendarski”*. Tom “Filologii”, 1998, № 36, 1, s. 191 – 200.
- Nekvapil, J. (2011). The history and theory of language planning. In Eli Hinkel (ed.), *Handbook of Research in Second Language Teaching and Learning*. Vol. 2. New York and London: Routledge, (pp. 871 – 887).
- Nekvapil, J. (2016). Language Management Theory as one Approach in Language Policy and Planning. *Current Issues in Language Planning*, 17 (1), (pp. 11 – 22).
- Padareva-Ilieva & G., S. Mitsova (2012). Kam vaprosa za ŷ vmesto l v rechta na savremenniya balgarin. – *Balgarski ezik*, 3, 99 – 104.
- Padareva-Ilieva, G. & Mitsova, S. (2014). Is Bulgarian Language Losing Its Alveodental Consonant [l]? – *IJLC*, 2, 1, 45 – 65.
- Padareva-Ilieva, G. & S. Mitsova (2016). Tendentsii v izgovora na alveodentalnata saglasna l v savremennata balgarska rech (ss. 232 – 237). – V: Angelov, A. (red). *Problemi na sotsiolingvistikata. Ezikovata situatsiya. Sastoyanie i tendentsii*, T. 12. Veliko Tarnovo: Znak`94.
- Soroka, O. (2013). Za edno fonetichno yavlenie v savremennata balgarska razgovorna rech prez uhoto na chuzhdenetsa. *Problemi na ustnata komunikatsiya*, 9, 104 – 122.
- Tanev, M. (1995). Da opazim zvukovoto bogatstvo na balgarskiya ezik. – *Ezik i literatura*, 1995, №1, s. 85 – 91
- Todorova, E. & Atanasova, E. (2010). Postanovka, avtomatizatsiya i diferentsiatsiya na sonornite zvukove [L] i [R]. In V. Matanova (Ed.), *Artikulatsionni narusheniya: Rakovodstvo za terapiya*. (pp. 267 – 308). Sofia: Nov Balgarski universitet.
- Zhobov, Vl. (2004). *Zvukovete v balgarskiya ezik*. Sofia: SemaRSH.

**IS IT TIME FOR DISCUSSION CONCERNING
THE PROBLEM *Л* AS *Ў* AT SCHOOL?
(BASED ON AN EXPERIMENT ON SPELLING OF WORDS
CONTAINING LETTERS *Л* AND *У* AT SECONDARY SCHOOL)**

Abstract. The article points out the spelling problems of Bulgarian words containing letters л and у. These problems are related with the mass incorrect articulation of Bulgarian alveodental consonant [л] as [ў] and its perception. Previous publications prove the existence of this issue which we consider in the frame of the Theory of Language Management. We hypothesize that the problem is ubiquitous and deep enough yet in primary school. So our goal is to set a discussion on the need of special attention to this topic. An experiment is presented with 84 8 – 9 year-old students in four primary schools – two of them situated in Blagoevgrad, one in Varna, and 1 in Popovitsa. The results prove our hypothesis and show a strong tendency towards spelling mistakes in words containing the Cyrillic letters л and у.

Keywords: spelling mistakes; primary school; Bulgarian alveolar consonant [л]; Cyrillic letters л and у, LMT

✉ ¹**Dr. Gergana Padareva-Ilieva, Assoc. Prof.**

²**Dr. Sofiya Mitsova, Assist. Prof.**

Department of Bulgarian Language

Faculty of Philology

SWU “Neofit Rilski”

2700 Blagoevgrad, Bulgaria

E-mail: ¹) gerypadareva@swu.bg

²) sofiamitsova@swu.bg